

ОБЛІК І АУДИТ ФАКТОРІВ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

А.М.Бойко, магістрант

А.С.Пшениченко, кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет

Розглянуто ретроспективу становлення фінансового обліку та аудиту платоспроможності в сільськогосподарських товариствах з обмеженою відповідальністю Березнегуватського району. Обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення обліку витрат і доходів як основних факторів платоспроможності та запобігання банкрутству.

В сучасних економічних умовах діяльність кожного господарюючого суб'єкта є предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин (організацій і осіб), які зацікавлені в результатах його функціонування. На основі доступної їм звітної-облікової інформації вказані особи намагаються оцінити фінансовий стан підприємства.

На сьогоднішній день платоспроможність підприємства вважається найважливішою умовою його господарської діяльності і характеризується можливостями господарюючого суб'єкта здійснювати чергові платежі та грошові зобов'язання за рахунок наявних грошей і тих грошових засобів та активів, які легко мобілізуються. Але у життєдіяльності будь-якого підприємства існує ймовірність прояву кризових явищ, уникнути яких у багатьох випадках неможливо, проте можна зменшити їх гостроту.

Питанням підвищення платоспроможності та запобігання банкрутству присвячено наукові праці багатьох вчених, зокрема, Ф.Ф.Бутинця, П.І.Гайдуцького, М.Я.Дем'яненка, М.Ф.Огійчука, П.Т.Саблука, А.К.Сука тощо. Зарубіжні вчення цієї галузі подано у працях Х.Андерсона, М.Ф.Ван Бреда, Б.Нідзла та інших. Проте недостатньо робіт присвячено безпо-

середньому визначенню причин неплатоспроможності окремих суб'єктів підприємництва.

В умовах формування і становлення розвитку ринкових відносин без банкрутства не обходиться. За висловом Франка Бормана «Ринок без банкрутства – все рівно, що християнство без пекла». Фінансова ситуація, що склалася сьогодні на Україні, не дає багатьом підприємствам успішно вести свою господарську діяльність. Багато які з підприємств, що колись ефективно працювали, сьогодні занепадають. Банкрутом стає той, хто не витримує конкуренції, виробляє продукцію нижчої якості.

В Україні тільки одне із сорока підприємств-банкрутів проходить процедуру фінансового оздоровлення, одержуючи шанс на друге життя. Причина цього, вважають банкрути, недосконала законодавча база. Сьогодні у Верховній Раді України знаходиться кілька законопроектів, що мають намір кардинально змінити ситуацію з банкрутством підприємств і повинні ввести прозору процедуру їхньої санації [1].

Через прогалини в законодавстві процедура банкрутства в Миколаївській області нерідко використовувалася для тіньової приватизації, оскільки за її вивіскою існує широке поле можливостей від банального розкрадання до реалізації масштабних проектів розподілу державної власності.

Серед повідомлень, вміщених на рекламних полосах «Урядового кур'єра», третина – про ліквідацію того чи іншого підприємства. Але найгірше, що за лаконічними газетними рядками приховується не лише економічна проблема загальнодержавного рівня, а й велика особиста трагедія сотень і тисяч людей.

Аналізуючи ситуацію в сфері законодавства про банкрутство підприємств, Агентство з питань банкрутства, підпорядковане Міністерству економіки України, дійшло висновку, що в державі існує проблема, розв'язання якої значною мірою вплине на подальший економічний розвиток держави, підніме її рейтинг на світовому рівні, буде вагомим кроком до збли-

ження з країнами ЄС. Йдеться насамперед про неврегульованість вітчизняного законодавства про банкрутство, відсутність законодавчо затвердженого механізму досудової процедури відновлення платоспроможності збиткових підприємств та уповноваженого органу в державі, на який би були покладені функції контролю за процедурою банкрутства та координації діяльності всіх учасників цього непростого процесу.

Серед підприємств, які припинили роботу останніми роками, майже третина – агропромислові. Причин такого становища чимало. Це і процеси реформування, в ході яких сільськогосподарські підприємства, неспроможні функціонувати в ринкових умовах, змушені були зійти з арени. Але в багатьох випадках, як констатує керівник Державного Агентства з питань банкрутства О.В. Бірюков, за допомогою процедури банкрутства зацікавлені в цьому особи приховали власну безвідповідальність чи навіть злочини.

Усе це на практиці призводить до того, що процесом банкрутства нерідко керують корисливо зацікавлені особи. Внаслідок їхніх дій найбільш стратегічно важливі для держави підприємства, збитковість яких зазвичай створюється штучно, тобто фіктивно, переходять у власність до приватних осіб за цінами, що в десятки разів нижчі від реальних, або розпродуються частками за безцінь і повністю зникають [2].

Чимало подібних проблем виникло в ході розпаювання землі. Бо ж не секрет, що, не бажаючи ризикувати, чекати, доки збанкрутіле агропідприємство зіпнеться на ноги, селяни просто передають свої паї іншому господарству.

Щоправда, існує Закон про мораторій на реалізацію майна державних підприємств: якщо частка державної власності перевищує 25 відсотків, таке підприємство не може бути ліквідоване. Але сільськогосподарських підприємств ця норма чомусь не стосується і вони підлягають ліквідаційним процедурам на загальних підставах. Таким чином, майнова база господарства, що і так перебуває не в найкращому стані, підлягає так званій ліквідаційній процедурі або, іншими слова-

ми, тотальному розпродажу. А оскільки інвестора, зацікавленого у викупі цього майна з точки зору організації подальшого виробництва, здебільшого немає, ефективність такого розпродажу є надто низькою. До чого призводить такий стан речей, ми добре знаємо: тотальне руйнування виробничої і соціальної сфер на селі.

Інститут банкрутства на Україні існує з 1992 року, і ні для кого не секрет, що багато підприємств використовують механізм банкрутства для того, щоб навмисне ставати банкрутами. Адже процедура банкрутства - досить ефективний інструмент для відновлення платоспроможності підприємства й у багатьох випадках дозволяє досить успішно справлятися з боргами і фактично почати роботу з «чистого аркуша», не позбавивши при цьому активів підприємства, а також зберігши за собою контроль над підприємством. Однак не все так просто, як здається. Новий Кримінальний кодекс, що вступив у силу з 1 вересня 2001 року, передбачає кримінальну відповідальність за навмисне банкрутство [3].

Березнегуватський територіально-адміністративний район Миколаївської області - органічна частина народногосподарського комплексу України - межує з територією Снігурівського, Баштанського, Новобузького, Казанківського районів та з територією Великоолександрівського району Херсонської області.

У досліджуваному районі функціонує 13 великих сільськогосподарських підприємств, з них: 7 сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю («Жовтневе», «Маяк», Прогрес», «Сільгосптахпром», «Схід», «Соціалізм» та СТОВ ім. Т.Г.Шевченка); 4 приватних сільськогосподарських підприємства («Агровіта», «Воля», «Енергія», «Стоколос»); 1 державне господарство («Реконструкція») та 1 колгосп («Прометей»). Оскільки сільськогосподарські товариства з обмеженою відповідальністю займають провідне місце в структурі сільськогосподарських підприємств Березнегуватського району, то подальше дослідження будемо спрямовувати саме на них (табл.1).

Таблиця 1

**Основні фактори платоспроможності
сільськогосподарських товариств з обмеженою
відповідальністю Березнегуватського району**

Найменування господарства	Виручка від реалізації, тис.грн		Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн		Прибуток (+), збиток (-) від реалізації, тис.грн	
	2006 рік	2007 рік	2006 рік	2007 рік	2006 рік	2007 рік
СТОВ "Жовтневе"	2588,6	2494	2617,1	2676,8	-28,5	-182,8
СТОВ "Маяк "	2415	2119	2391	2375	24	-256
СТОВ "Прогрес "	1852,4	1969,6	1794,9	2067,1	57,5	-97,5
СТОВ "Сільгоспптахпром"	3994	4316,5	2791	3523,7	1203	792,8
СТОВ "Схід"	3551	2769,5	3519,6	2988,4	31,4	-218,9
СТОВ "Соціалізм"	2395,1	4441,2	2342,9	3201,9	52,2	1239,3
СТОВ ім. Т.Г. Шевченка	1857,5	2212	2165,5	1991,6	-308	220,4
Всього	18653,6	20321,8	17622	18824,5	1031,6	1497,3

Відчуття покращення платоспроможності СТОВ ім. Т.Г. Шевченка відбулося у **2007** році за рахунок фінансової підтримки з боку держави. Відповідно до Закону України «Про державний бюджет України на **2007** рік» здійснювалась бюджетна програма «Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва».

Дотація надається на підставі даних про площу, на якій зійшли озимі та ярі культури, засіяні для отримання врожаю у **2007** році, у таких розмірах:

а) на озимі культури - пшеницю, тритикале, жито, ячмінь - **100** гривень на **1** гектар посівів;

б) на ярі культури - пшеницю, ячмінь, овес, горох, кукурудзу, сою, гречку, просо та рис - **65** гривень на **1** гектар посівів;

в) на інші сільськогосподарські культури, що вирощуються на зрошуваних землях, - **53** гривні на **1** гектар посівів.

Фінансова підтримка за вирощену і продану худобу та птицю надається у таких розмірах (за кілограм прийнятої живої маси):

- молодняк великої рогатої худоби - **1** гривня **40** копійок;

- свині (за винятком свиноматок і кнурів) – 1 гривня 5 копійок;
- качки, гуси і індики – 50 копійок [4].

Таблиця 2

Відображення в обліку СТОВ ім. Т.Г.Шевченка державної підтримки за посіви сільськогосподарських культур для отримання врожаю у 2007 році

№ операції	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		дебет	кредит	
1.	Нараховано до отримання з Березнегуватського казначейства дотацію за посіви:			
	озимих культур	64	48	29000
	ярих культур	64	48	12800
2.	Надійшли бюджетні кошти на поточний рахунок у банку	31	64	41800
3.	Відображується дохід в сумі отриманої дотації	48	71	41800

В цілому облік витрат і доходів в системі антикризового управління СТОВ ім. Т.Г.Шевченка відповідає вимогам діючого законодавства та стандартів бухгалтерського обліку. Основним напрямом вдосконалення бухгалтерського обліку і контролю діяльності товариства є запровадження комп'ютеризації. Але на даний час для досліджуваного підприємства це є проблематичним. А тому можна прогнозувати це на найближчу перспективу.

Стійкий фінансовий стан підприємства не є подарунком долі чи щасливим випадком його історії, а результатом умілого, прорачованого керування всією сукупністю виробничо-господарських факторів, що визначають результати діяльності підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антикризове управління підприємством: Навчальний посібник. /За редакцією А.М.Штангрет, О.І.Копилюк та ін. – К.: Знання, 2007. – с.220.
2. Гайдуцький П.І. Україні потрібна нова аграрна політика // Економіка АПК. – 2006. - №10. – С.3-7.
3. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навчальний посібник /За редакцією В.Б.Захожая, М.Ф.Базася та ін. – К.: Знання – Прес, 2005. – С.35.
4. Закон України «Про державний бюджет України на 2007 рік» від 19.12.2006 №489-V // Економіка АПК. – 2007. - №1. – С.3-28.